

Nr 65.

Av herrar **Osvald** och **Sundelin**, *angående viss ändring av bestämmelserna om bidrag från jordbrukets maskinlånefond.*

Den genom beslut vid 1938 års riksdag inrättade jordbrukets maskinlånefond har under årens lopp i allt större omfattning tagits i anspråk för utlämnande av lån. Under punkt 96, nionde huvudtiteln, uttalar departementschefen, »att en utvidgning av den gemensamma maskinanvändningen är en av de allra snabbast verkande rationaliseringsåtgärderna och därför i nuvarande läge i hög grad förtjänar det allmännas stöd». Departementschefen föreslår därför dels att till jordbrukets maskinlånefond för budgetåret 1949/50 anvisas ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor (Kapitalbudgeten, Jordbruksdepartementet, punkt 6), dels att till bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond anvisas ett med 100 000 kronor höjt bidrag eller 325 000 kronor.

Den erfarenhet, som vunnits under de år ifrågavarande lånefond funnits, synes ge vid handen, att det föreligger ett behov ej blott av ökade möjligheter till lån och bidrag utan även viss ändring av de nu gällande bestämmelserna. Sålunda föreskrives i Kungl. Maj:ts kungörelse nr 380/1948, § 17: »Bidrag utgår med belopp motsvarande tjugofem procent av lånets ursprungliga kapitalbelopp. Där lån icke åtnjutits, utgår bidrag med enahanda andel av det belopp, vilket kunnat erhållas såsom lån.» Särskilt under år 1948 ha de beviljade bidragsmedlen för ifrågavarande ändamål icke räckt till. I praktiken har därför en behovsprövning blivit nödvändig. Detta synes i många fall ha medfört en orättvisa så till vida, att vissa maskinhållare skola erhålla 25 % bidrag, medan andra, som kunnat vara fullt berättigade till bidrag, icke kunna erhålla någonting alls. Situationen synes nu visserligen komma att förbättras dels genom höjningen av anslaget till bidrag, dels genom det av departementschefen förordade förslaget, att den bidragsram, inom vilken maskinlån må beviljas och utfästelser om bidrag göras, skall höjas från 500 000 till 1 500 000 kronor. Frågan är emellertid, om detta belopp räcker till. Lantbruksstyrelsen har förordat en ändring i författningen, innebärande bland annat, att bidragsprocenten ändras till »högst 25 procent» i stället för nu gällande »25 procent». Denna ändring synes böra göras, så att alla maskinhållare få lika rätt. Räcka sålunda inte anslagen till 25 %, får nedsättning ske för samtliga sökande. Därvid må erinras om att ett bidrag på 15 % ungefär motsvarar totala räntekostnaden på lånet. Den gemensamma maskinanvändningen måste självfallet bedrivas rent affärsmässigt, och därför böra bidragen kunna utlämnas utan behovsprövning.

I kungörelsen § 17 stadgas vidare: »Såsom förutsättning för beviljande av bidrag skall gälla att maskinhållningen under minst sex år utövats på ändamålsenligt sätt samt, där lån åtnjutits, att övrig del av låneskulden jämte upplupen ränta blivit återbetald enligt gällande föreskrifter.

Såsom förutsättning för bidrag till låntagare hos hushållningssällskap skall härutöver gälla, att av den åkerareal, som innehaves av de jordbrukare, vilka deltagit i den gemensamma maskinanvändningen, minst sextiofem procent tillhöra brukningsdelar med högst tjugo hektar åker. Utan hinder av att denna förutsättning ej uppfyllts må dock bidrag beviljas, därest maskinhållningen avsett grundförbättringsarbete eller lantbruksstyrelsen eljest efter prövning av omständigheterna så finner skäligt.» Även denna bestämmelse synes böra göras smidigare.

Vid ansöknigen om bidrag, som skall göras i samband med maskinanvändningen, ha sökandena sålunda att beakta nämnda villkor. Hushållningssällskapen ge sedan vederbörande, så långt tillgängliga anslag räcka, utfästelse om att, därest den gemensamma maskinanvändningen utövats under minst sex år på ändamålsenligt sätt, bidrag kommer att utgå. Detta blir antingen i form av avskrivning på innehaft lån från fonden, eller, till icke låntagare, i form av direkt utbetalning.

Erfarenheten har nu visat, att vid den fortskridande mekaniseringen skaffa sig många av de jordbrukare, som tecknat sig för deltagande i en sådan maskinanvändning, egna maskiner eller ansluta sig till en annan sammanslutning. I sådana fall förfaller ju rent formellt många gånger den första sökandens rätt till bidrag genom att den planerade gemensamma maskinanvändningen inte äger rum på föreskrivet sätt.

Även om icke den angivna 65-procentsregeln helt slopas, synes den, såsom 1946 års kommitté för jordbrukets maskinhållning föreslagit, böra kompletteras med en bestämmelse, att bidrag skola kunna utbetalas, oavsett brukningsdelarnas storlek, därest minst 10 gårdar deltaga i den gemensamma maskinanvändningen (SOU 1947: 83, s. 91). En blivande maskinstation eller maskinhållare kan då redan vid starten vara på det klara med att bidrag kommer att utgå och undgår därigenom känslan av osäkerhet i fråga om det beslut, som lantbruksstyrelsen kan komma att fatta rörande framställning om bidrag. Hur ofta händer det till exempel icke, att en maskinstation, som har, låt oss säga, 12 gårdar anslutna, utför allt maskinarbete på 10 småbruk, men på de två återstående, som äro storjordbruk, endast ogräsbesprutning eller liknande med specialmaskin. De exemplifierade stora jordbruken skola emellertid helt inräknas som deltagare, vilket kan medföra, att den nu gällande, alltför stela 65-procentsregeln icke hålles, varigenom bidragsmöjligheten äventyras. En ändring av villkoren för bidrag för gemensam maskinanvändning synes vara ägnad att ytterligare främja rationaliseringsarbetet med därav följande gynnsamma verkan på jordbrukets produktion.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att bestämmelserna om bidrag till gemensam maskinanvändning, Kungl. Maj:ts kungörelse nr 380, 1948, måtte ändras så, att bidragsbeloppet utgår med »högst 25 procent», i stället för nuvarande »25 procent», dels så att den nuvarande 65-procentsregeln kompletteras med en bestämmelse, som möjliggör en smidigare tillämpning.

Stockholm den 20 januari 1949.

Hugo Osvald.

Gust. Sundelin.

